

Nr 152

Utlåtande i anledning av motioner om utredning angående ett nordiskt institut för framtidsforskning.

(2:a avd.)

I de likalydande motionerna I: 181 av herr Nyman m. fl. och II: 277 av herr Ahlmark m. fl. har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att förutsättningarna för ett nordiskt institut för framtidsforskning utredes.

I dagens samhälls- och näringsliv föreligger, framhåller motionärerna, ett stort behov av långtidsprognoser för att kunna samordna insatserna på olika områden och fördela de resurser som står till samhällets förfogande på ett riktigt sätt. Uppgiften för sådana långtidsprognoser — framtidsstudier — är bl. a. att ge information om vilka framtida utvecklingslinjer som under vissa angivna villkor kan vara möjliga. Forskningens uppgift är inte att ge preciserade förutsägelser utan att få fram en serie alternativ med ökad sannolikhetsprägel allteftersom metoderna och underlaget för prognoserna förbättras. Framtidsforskningen blir alltså ett medel att så långt som möjligt ge beslutsfattarna förutsättningar att forma det samhälle de själva önskar. Denna forskning är enligt motionärerna f. n. stadd i snabb utveckling genom den tillämpade matematiken och genom de metoder för införskaffande och bearbetning av data som utvecklats. Bäst torde denna forskning kunna utvecklas inom ramen för ett fristående institut, då detta garanterar forskningens oberoende samt underlättar samverkan med universitet och befintliga andra institut. Ett sådant institut skulle enligt motionärerna med fördel kunna upprättas genom ett nordiskt samarbete. Fördelarna med nordisk samverkan på området är att den medger betydande specialisering och utnyttjande av expertis på många områden, motverkar dubbelarbete t. ex. beträffande internationella studier och kontakter samt stärker förutsättningarna för riktiga satsningar av de nordiska resurserna på olika områden.

Utskottet. Framtidsstudier eller framtidsforskning tilldrar sig internationellt ett växande intresse. Under de senaste åren har ett stort antal institutioner för framtidsstudier, såväl fristående institut, som arbetar på kontraktbasis, som institut anknutna till större företag eller statliga, särskilt militära, myndigheter bildats främst i Förenta staterna men även i vissa europeiska länder. Det växande intresset för framtidsstudier visar att så-

dana studier bedöms fylla en viktig funktion även om det på forskningens nuvarande stadium kan vara vanskligt att uttala sig om värdet av de metoder som används och om forskningens resultat.

I Sverige har, som motionärerna påpekar, en av Ingeniörsvetenskapsakademien tillsatt arbetsgrupp inventerat förutsättningarna för en tvärvetenskaplig framtidsforskning. Denna arbetsgrupp har lagt fram förslag där man föreslår inrättande av ett fristående institut för studium av de tekniska, ekonomiska och sociala utvecklingstendenser som har betydelse för samhället i stort. Vidare betonas behovet av ökade insatser inom den tekniska prognosverksamheten i snävare mening. Enligt vad utskottet inhämtat har en intressentgrupp bildats med företrädare för näringsliv, förvaltning och högskolor och denna grupp siktar på att skapa ekonomiska resurser för att i ett första skede påbörja vissa forskningsprojekt inom framtidsforskningen. Vidare har frågan om ett nordiskt institut för framtidsforskning aktualiserats genom ett medlemsförslag i Nordiska rådet, som f. n. remissbehandlas i de nordiska länderna. Med hänvisning till det anförda anser sig utskottet inte böra föreslå riksdagen att nu i enlighet med motionärernas önskemål göra en framställning till Kungl. Maj:t.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna I: 181 och II: 277.

Stockholm den 11 november 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 155.

Reservation

av herr Nyman (fp).